

Asia: VN/33074/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Arvoisa Sosiaali- ja terveysministeriö,

Suomen Viiniyrittäjät Ry on tyytyväinen mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa vastineemme esitelyyn muutokseen diaarinumero: VN/33074/2023.

Kiitämme esityksestä, joka pyrkii uudistamaan alkoholilainsäädäntöä ja tarjoamaan uusia mahdollisuuksia kuluttajille. On rohkaisevaa nähdä, että hallitus on sitoutunut edistämään reilua kilpailua alkoholikaupassa ja tukemaan kotimaisia markkinoita. Esityksessä ehdotettu alkoholijuomien toimitus vähittäismyyntipaikasta tilaajalle on tervetullut uudistus, joka vastaa nykypäivän kuluttajien tarpeisiin ja eurooppalaisia käytäntöjä.

Kuitenkin olemme järkyttyneitä hallituksen alkoholilainsäädännön uudistusehdotuksesta, joka ei vain rajoita kotimaisten viinitilojen mahdollisuuksia, vaan näyttää suoraan suosivan ulkomaisia toimijoita. Onko tämä todella se suunta, johon haluamme ohjata kotimaan alkoholimarkkinoita?

Ehdotuksessa on säädetty, että yli 8 tilavuusprosentin alkoholijuomien toimitusmyynti on sallittu vain Alkolle, kun taas muiden vähittäismyyntiluvan omaavien toimijoiden etämyyntimahdollisuuksia, mukaan lukien kotimaiset viinitilat, rajoitetaan merkittävästi. Tämä rajoitus vaikuttaa olevan epätarkoituksenmukainen ja syrjivä, ja sille täytyy pystyä esittämään tarkemmat ja kattavammat perustelut. Nykyisessä muodossaan lakiluonnos ei tarjoa minkäänlaisia perusteluita, miksi vähittäismyyntiluvan omaavat viinitilat eivät voisi myydä lupiaan vastaavia tuotteita toimitusmyynnillä.

Toimitusmyyntiä koskevassa alkoholilain muutoksessa on useita huomioitavia seikkoja, kotimaisia tilaviinitiloja ajatellen. Viinitilojen toiminta on pitkälti sidottu nykyisessä alkoholilaissa maaseudulle,

ja niiden myymälöiden sesonki on pääosin kesäaikaan. Viinitilat ovat merkittäviä maaseutumatkailun edistäjiä, ja niiden toiminta on sidottu maaseutuyrittäjyyteen. Alko ei ole pystynyt tarjoamaan toimivaa ratkaisua viinitilojen tuotteiden myynnissä ympärivuotisesti.

Alkoholin kokonaiskulutuksen näkökulmasta kotimaisten marjaviinien osuus ei ole merkittävä, joten niiden myynnillä ei ole merkittäviä kansanterveydellisiä vaikutuksia. Toimitusmyynnin epääminen tilaviinitiloilta ei näin ollen ole perusteltavissa myöskään tästä näkökulmasta. Tilaviinimyymälöiden verkkokauppa tarjoaisi alan yrityksille mahdollisuuden palvella asiakkaitaan, ja myydä tuotteitaan myös lomasesonkien ulkopuolella. Tämä edesauttaisi alan toimintaedellytyksiä myös jatkossa.

Lakiluonnoksessa muutosten vaikutuksia on tarkasteltu Alkon ja päivittäistavarakauppojen näkökulmasta, mutta itse alkoholin valmistajia ei ole huomioitu lähes lainkaan. Tämä asettaa kotimaiset valmistajat epätasa-arvoiseen asemaan verrattuna ulkomaisiin toimijoihin, mikä heikentää heidän kykyään kilpailla kansainvälisillä markkinoilla. Nykyinen alkoholilaki sallii kuluttajan ostaa ulkomaalaista verkkokaupoista alkoholia suoraan kotiovelle toimitettuna, mutta kotimainen viinitila ei voi lain mukaan perustaa verkkokauppaa.

Nykyisin kotimaiset tilaviinitilat, jotka haluavat myydä tuotteitaan verkkokaupassa, ovat pakotettuja lähettämään tuotteensa muualle Eurooppaan, mistä ne myydään takaisin Suomeen. Tämä ei ole vain taloudellisesti järjetöntä, vaan myös ympäristönäkökulmasta kestäväntöntä. Pitkä kuljetusmatka lisää merkittävästi hiilijalanjälkeä ja on vastoin nykypäivän kestäväen kehityksen periaatteita. Onko todella niin, että päättäjämme haluavat jäädä kivikauteen, jossa kotimaisen tuotannon edistäminen ja ympäristönsuojelu ovat toisarvoisia asioita? Kotimaiset tilaviinitilat, jotka voisivat myydä tuotteitaan suoraan asiakkaille toimitusmyynnin kautta, ovat tällä hetkellä estettyjä tekemästä niin. Onko tämä oikeudenmukaista tai vastuullista, kun otetaan huomioon ympäristön ja kuluttajien tarpeet?

Kotimaiset viinitilat ovat usein perheyrittäjiä, joilla on pitkät, arvostettavat perinteet alueillaan, ja ne työllistävät perheenjäseniä useassa sukupolvessa. Lainsäädännön tiukentaminen ja pienten alkoholivalmistajien toiminnan hankaloittaminen tekevät sukupolvenvaihdoksista yhä haastavampia, mikä uhkaa tilojen tulevaisuutta. On elintärkeää turvata kotimaisten viinitilojen toimintaedellytykset ja tarjota niille tasavertaiset mahdollisuudet toimia muiden vähittäismyyntiluvan haltijoiden rinnalla. Viinitilojen säilyminen maaseudulla tuo harvaanasutulle alueelle yhteisöllisyyttä, välittömiä ja välillisiä työpaikkoja sekä pitää maaseudun elinvoimaisena. Hallituksen tavoitteena on pitää koko Suomi asutettuna, ja siellä missä on työtä, on myös asukkaita.

Lakiehdotuksessa on myös havaittavissa, hallitusohjelman vastaisesti, byrokratian ja turhien lupien lisääntyminen. Miksi vähittäismyyntiluvalliset toimijat tarvitsivat vielä erikseen toimituspaikkaluvan? Mikäli tavoitteena on vähentää byrokratiaa ja helpottaa yritysten toimintaa on päivän selvää, ettei lisää erilaisia lupia kaivata alalle. Suomen Viiniryttäjät ry ehdottaakin, että alkoholin toimituslupa tulisi myöntää kaikille, joilla on vähittäismyyntilupa. Tämä mahdollistaisi myös alkoholin valmistajien, joilla on vähittäismyyntilupa, harjoittaa verkkokauppaa ja tuotteidensa toimitusta suoraan asiakkaille.

Nykyinen vaatimus erillisestä toimituspaikkaluvasta tuntuu ylimääräiseltä byrokratialta, joka vain hankaloittaa pienten toimijoiden toimintaa. Tämä on ristiriidassa hallituksen oman linjauksen kanssa, jonka mukaan toiminnan pitäisi olla selkeämpää ja hallinnollisesti kevyempää. Lisäksi kustannukset ja valvontamaksut mainitaan ehdotuksessa esteenä pienten toimijoiden lupien hakemiselle. Vähittäismyyntiluvan haltijoiden ei tulisi tarvita erillistä toimituspaikkalupaa, mikä vähentäisi byrokratiaa ja kustannuksia. Toimituspaikkalupa, ja siitä aiheutuvat mahdolliset lisäkustannukset voisivat hyvin olla osana vähittäismyyntilupaa sekä sen valvontamaksua.

Myös ajatus erillisen toimituspassin suorittamisesta on ristiriidassa toiminnan selkeyttämisen periaatteiden kanssa. Nykyinen anniskelupassi sisältää jo varsin kattavasti alkoholilain, alalle voisikin luoda yhtenäisen passin, jolla pystyttäisiin osoittamaan laajamittainen alkoholilain ymmärrys. Tällä välttyisimme usean eri passin suorittamiselta, samaa alaa ja asiaa koskien. Alkoholipassi tulisi kattamaan valmistusluvan, vähittäismyyntin ja toimitusluvan haltijat, koska se osoittaa samaa osaamista ja tuntemusta. Esimerkiksi suurimmalla osaa kotimaisista tilaviiniyrittäjistä on toiminnassaan valmistuksen lisäksi mukana niin anniskelua, vähittäismyyntiä kuin tulevaisuudessa myös toimitusmyyntiä, yrittäjä voisi yhdellä passilla osoittaa pätevyytensä kaikkiin näistä osa-alueista ilman että jokaisesta täytyisi suorittaa oma erillinen passinsa. Tämä yhdenmukaistaminen helpottaisi toimijoiden lupakäytäntöjä ja vähentäisi hallinnollista taakkaa.

Suomen Viiniyrittäjät ry vaatii hallitusta antamaan selkeät perustelut sille, miksi osa kotimaisten viinitilojen valmistamista tuotteista on jätetty lakiluonnoksessa toimitusmyyntiluvan ulkopuolelle, vaikka heillä on voimassa olevat vähittäismyyntiluvat, jotka sallivat myyntin 13 tilavuusprosenttiin asti. Tästä kärsivät erityisesti tilaviinitilat, sillä marjaviinit ovat tuotekategorisesti lähes poikkeuksetta yli 8 tilavuusprosenttisia.

Mielestämme lakiluonnosta täytyy muuttaa siten, että kaikki vähittäismyyntiluvalliset toimijat, mukaan lukien viinitilat, voivat hyödyntää toimitusmyyntiä nykyisten lupien mukaisissa rajoissa. On aika siirtyä kivikaudelta 2020-luvulle ja varmistaa, että kotimaiset toimijat saavat reilun mahdollisuuden markkinoilla samalla, kun ympäristön kestävyys otetaan huomioon.

Ehdotamme myös, että kaikki vähittäismyyntiluvan omaavat yritykset saavat automaattisesti ns. toimituspaikkaluvan, eikä sitä tarvitse erikseen hakea. Uutena asiana tuomme esille, että alkoholialalle otettaisiin käyttöön alkoholipassi, jonka suorittamalla yrityksen ja/tai henkilön on mahdollisuus osoittaa pätevyytensä niin valmistuksen, vähittäismyyntin, anniskelun kuin toimitusmyyntinkin osalta. Molemmat ehdotukset omalta osaltaan vähentäisivät alaan kohdistuvaa byrokratiaa sekä keventäisivät hallinnollista taakkaa.

Suomen Viiniyrittäjät Ry

pj. Kaisa Auer-Koutroukides

044 3785 393

Auer-Koutroukides Kaisa
Suomen Viiniryttäjät Ry